

našem se objevilo, — ze smlouvy mírové to však dokázati nelze — byl by si mohl prozíravý zákonodárce pomoci jinak, aniž tím ohrozil jasnost zákona. Stačilo prostě říci v § 1 »jazyk československý jest státním jazykem republiky (la langue officielle, čl. 7 smlouvy...)«. A co ta slůvka »zpravidla« v § 4? Znamená to, že u nás úřady, »užívající jazyka státního, oficielního«, úřadují »zpravidla po česku«, výjimečně po slovensku, a na Slovensku »zpravidla po slovensku«, výjimečně i po česku? Ale pak se to mělo v § u 4 zcela jasně říci. Neboť jinak máme obavu, že německý soudce sáhne k takovéto argumentaci: »V § 1 je stanoveno, že jazyk československý je státním, oficielním jazykem republiky. Kdyby měl § 4 znamenati, že v Čechách, na Moravě a ve Slezsku úřady užívající jazyka státního, oficielního, úřadují zpravidla po česku a výjimečně i po slovensku, a na Slovensku zpravidla po slovensku, výjimečně i po česku, pak je toto ustanovení vzhledem k § 1 zbytečné. A ostatně § 1 není v § u 4 u slov »státního, oficielního« ani citován. Ve skutečnosti — podle této argumentace — sluší naopak spatřovati v § u 4 v ý j i m k u ze zásady § u 1: slova »zpravidla po česku«, »zpravidla po slovensku« dlužno vykládati, že v ý j i m e č n ě lze i jazyka německého (maďarského) užívati jako jazyka »státního, oficielního.« Byl by to výklad nesprávný, o tom není pochybnosti. Ale čeho se nelze nadíti od těch, jimž »landesüblich« nebylo »landesüblich«, jimž pojem »zemský« byl totožný s pojmem »okresní«, a pak dokonce už s pojmem »soudní« aneb »soudního oddělení«? Pravda, chceme-li býti nestranní, uznáme jednu přednost našeho zákona, totiž § 7, jenž prohlašuje vyřizování sporů o užití jazyka při soudech za věc správy státní (tedy nikoli za věc judikatury). Ale účinnost tohoto ustanovení závisí na tom, jednak, že k takovému sporu dojde (mnohý občan spolkne raději porušení svého jazykového práva než by se domáhal nápravy), jednak, že státní správa také důrazně proti zjištěným nesprávnostem zakročí. A i stane-li se to, dosáhnou němečtí krajané alespoň jednoho: budou moci křičeti do světa o svém »utrpení« a nás zostouzeti. A tak — nehledíce zatím k ostatním opomenutím zákona — máme smutný dojem, že při projednávání otázky jazykové, věc celého národa ustupovala zájmu (či umíněnosti?) jednotlivých stran. —a.

Rub a líc. Jsme před prvými volbami do Národního shromáždění. Konečně a bohudíky. Zákonodárná činnost nynějšího shromáždění byla velmi bohatá — řekli bychom až příliš bohatá. Byla to činnost přímo horečná, ačkoli vlastním účelem tohoto

nevolného Národního shromáždění bylo jen vypracování ústavy a příprava nynějších voleb. »Práce kvapná, málo platná« — ukázalo se i tady; a tak bylo nutno vraceti se k zákonům už vyhlášeným, doplňovati a měniti je, čímž práce nové přibývalo a v životě právním působena nejistota a zmatek. Velikou vadou byla stranická hlediska, jež se stále a stále uplatňovala, onen úzkostlivý a nemužný ohled na budoucí voliče, snaha zalíbiti se jim, i když to bylo na škodu celku, popohánění zákonodárných prací z venčí, hrozba davy; zákony ohromného významu měly býti vypracovány do určité lhůty několikadenní, poněvadž se to stranám slíbilo a uzdalo. A tak snižována nejvyšší činnost ve státě — činnost zákonodárná — na úroveň práce takřka mechanické. To mělo za následek dvojí: jednak, že v občanstvu úcta a vážnost k takovéto zákonodárné činnosti nestoupala, jednak však, že ani členové Národního shromáždění této činnosti se cele nevěnovali. A následky? Zjev velmi zarmutující, nedůstojný a s představou o lidové účasti na zákonodárné činnosti nijak nesouhlasící. Věc vypadá v zákulisí asi tak: V týž den zasedají různé výbory. Do těchto různých výborů bývají vysláni — alespoň částečně — tíž lidé. Nechceme rozhodovati, je-li to právě nutné, či je-li i tím vinen nešťastný »klíč« stranický. Ale ve dvou nebo více výborech nelze ovšem seděti a pracovati současně. S druhé strany nelze také jeden z výborů do nekonečna odkládati. A tak se vyvinul »usus« — či snad se to převzalo z Rakouska? — takový: Člen mající pracovati ve více výborech dostaví se do všech alespoň na tak dlouho, co vyžaduje podpis na presenční listinu, pak se vzdálí a řekne předsedovi, kde bude, aby mohl býti zavolán k hlasování (po případě neřekne vůbec nic); podle listiny presenční je výbor »schepen«, aby se usnášel, nezáleží tedy na tom, jsou-li všichni, kdož jsou jako přítomní uvedeni na listině, vskutku také přítomni. A výbor s bídou takto sehnaný »pracuje«, někdy ovšem za nepřítomnosti většiny »přítomných« (sc. podle presenční listiny). A teď si představte: výbor si pozval experta, jenž na svůj posudek se připravoval poctivě, svědomitě, pracoval na něm po několik dnů, a nyní vidí, že kromě předsedy a zpravodaje výboru nikomu ze členů výboru vlastně na jeho posudku nezáleží, že jim stačí přítomnost jen na papíře. A to je ještě ten příznivější případ: stává se také, že expert (nebo více jich) je pozván na 9 hodin dopol., dostaví se včas, ale je tam sám, členové výboru se počnou trousit až po půl hodině, ale velmi pomalu, čeká se ještě půl hodiny, pak ještě čtvrt hodiny — ale marně. Členové výboru nedostaví se ani k té papírové presenci — a experti

v půl jedenácté jsou posláni domů. A stejně se děje úřednictvu ministerstev, jež je do výborů vysíláno v zastoupení vlády. Takhle se přímo hříšně mrhá časem a ukrádá čas jiným, takhle se »svědomitě« připravují zákony, v takovýhle paskvil se zvrhá zákonodárná činnost lidu! Tomuto zlořádu dlužno v příštích sborech zákonodárných hned v počátcích rázně čeliti. Nikdo ať nepřijímá členství ve více výborech než může svědomitě zastati; výbory, v nichž jsou členy, třeba i jen částečně — tytéž osoby, ať nikdy nezasedají současně; členové nedbalí a nesvědomití ať jsou předsedou výboru k plnění převzatých povinností přidržováni.

Zájem ciziny o naše zákonodárství. »Société de législation comparée« v Paříži obrátila se na profesorský sbor právnické fakulty university Karlovy v Praze se žádostí, aby byly pravidelně podávány zprávy do jejího »Annuaire de législation étrangère« o zákonodárné činnosti v naší republice. Jednotliví členové sboru ochotně přislíbili svou činnost, takže v nejbližším ročníku společnosti vydaném bude míti i republika naše svoje místo. Poněvadž »Annuaire« zmíněný je redigován tak, že po všeobecných poznámkách jednotlivých spolupracovníků, charakterisujících všeobecně směr a význam zákonodárné činnosti v tom neb onom odboru, otisknut je i přehled důležitějších zákonů, aneb alespoň nejdůležitějších částí jejich, bylo by pro snazší a méně nákladný způsob spolupráce na podnicích shora zmíněné společnosti velmi důležitým, aby vláda neb předsednictvo Národního shromáždění postaraly se u všech zákonů větší důležitosti o překlad francouzský a daly jej k dispozici těm členům sboru, kteří se uvázali ve spolupráci na podniku »Société de législation comparée«.*)

Časopisu Jednoty konceptního úřednictva politického v republice československé vyšlo 1. číslo 30. prosince 1919 a č. 2. dne 30. března 1920. Prozatím jest obsah jeho věnován stavovským a hospodářským otázkám členů jednoty. Vychází 6krát do roka a dodává se členům Jednoty.

Rejstřík ke sbírce zák. a nař. za 1919 posud nevyšel, ač je dnes 15. dubna 1920. Na požádání dáme radu, jak lze snadno a rychle vydati rejstřík i ke sbírce sebe obsáhlejší.

*) K vůli zajímavosti připomínám, že jak píše generální sekretář této »Société«, obzvláštní pozornost budí ve Francii na př. naše zákony o ochraně nájemníků.